

Energibløffen

Norge har hatt verdens beste energiforsyningsordning av to grunner. Fra naturen sin side har vi mye vann og regn, men vel så viktig har vært våre forfedres framtidsvyer. De så viktigheta av å ha politisk kontroll med infrastruktur. De bygde opp offentlige kraftverk betalt av innbyggernes skattepenger. Folk fikk billig, stabil og nok kraft der inngrepene i natur var akseptable.

Nå er dette kraftregime ødelagt. Først og fremst fordi energiloven av 1991 privatiserte kraftselskapene og gjorde el-krafta til en vare. Vi har ikke lenger en rimelig energiforsyning, tvert om. Vi får nå en dyr, ustabil og upålitelig el-forsyning. Krafta forespeiles brukt til formål som mer ligner luftspeilinger, eksempelvis bitcoin, batteri og hydrogen for å nevne noe.

Det er grunn til å minne om at kraftverkene og linjenettet er finansiert av kommunenes budsjetter. Nå må befolkninga betale nettleie for eget nett og betale markedspris for strøm fra eget kraftverk. Kostnadene ved produksjon og distribusjon er minimale. Markedsstyring av el-krafta fører til store overføringer av ressurser fra vanlige folk til en overklasse. Regjeringa gjør folket fattigere og rikfolk rikere.

Med politisk styring kan en sette pris ut fra produksjonskostnadene pluss drift av selskapet. Da blir prisen 15 til 25 øre pr kWh. Når markedet setter prisen, så er det helt avhengig av etterspørselen. Den fungerer slik at når det er kjøpers marked, så kan vi som «kunder» kjøpe der den er billigst. Prisen blir da satt ut fra den billigste produsenten. Slik argumenterte markedsliberalistene for at vi skulle la markedet få hand om krafta. Men når det er mangel på kraft pga. kablene og annen bruk av el-krafta, blir det selgers marked. Da blir prisen justert opp til den som tilbyr høyest pris. Derfor har vi fått importert europeiske priser på strøm. For tiden går selskapene enda lenger. Da både gass og elektrisk strøm er en del av energimarkedet i Europa, har vi fått gassprisene til å føre an.

Om noen tror det er pga. Ukraina-krigen, så vil jeg minne om at prishoppet skjedde allerede i 2021. Sist vinter, før krigen, hadde jeg ikke råd til å ha varmeovn i vaskekjelleren for å hindre at vannrøret frøs. Jeg lot i stedet vannet renne for at det ikke skulle fryse. Men det var jo samme kraftkilden, vannmagasinet. Hvorfor var det mulig å tappe vannmagasinet gjennom springen, men ikke gjennom el-kablene? Forskjellen er fordi kraftselskapene er blitt selvstendige børs-selskap, mens vannverkene er kommunalt og skal driftes etter selvkost. Slik går det når våre fellesverdier blir privatisert.

Krigen forverrer situasjonen. Men det er først og fremst for de selvpålagte sanksjonene der nå amerikansk gass blir prisfastsettende på denne basisenergien i Europa. Fra at vi hadde et

selvstendig og sikkert el-kraft marked bygd på norsk vannkraft, har vi nå blitt fratatt vårt arvesølv.

Det ranet skjedde allerede i 1991 under Gro Harlem Brundtland, men ble fulgt opp av vekslende regjeringer. Kraftselskapene ble pålagt å dele seg opp. Produsent, leverandør og salgsapparat måtte skilles og vi fikk tre selvstendige selskaper. Alle tre selskapene ble børsprosjekter som aksjekapitalen kastet seg over. Dette mønsteret er gjennomført for annen infrastruktur også. Bare se på jernbanen, eller på hurtigruta og de fylkeskommunale dampskipsselskapene.

Dagens regjering lovet at nå skulle det være vanlige folk sin tur. Men til hva? Til å bli flådd? Kan Støre og Arbeiderpartiet ha interesse av det? Støre har latt kraftselskapene selge kraft til Europa på langsiktige fastpriskontrakter. Støres lojalitet til EU er større enn til det norske folk.

Men her ligger nok mer bak. Hvorfor ikke bare innføre makspris, i hvert fall for den strømmen som brukes til nødvendig infrastruktur til vanlige husholdninger. Vi kan gjerne gjeninnføre vipa for å differensiere pris på overforbruk. Hvorfor er regjeringa helt imot makspris, men heller vil innføre prissubsidier når prisen går over 70 øre kWh?

For det første betyr subsidiene bare at vi sjøl skal betale strømmen på to forskjellige måter. Vi må betale direkte gjennom strømgregninga og resten indirekte som før gjennom skatteseddelen. Uansett blir det vi som betaler med våre egne penger til en markedspris som i høst har gitt opptil 60 ganger fortjeneste. Fortjenesten er så urimelig høy for selskapene at det blir meningsløst å regne prosent fortjeneste. Det blir 6000 % og en slik provisjon finner en ikke ellers i markedet. Det er slik en får kapitalen til å overinvestere i vindkraft.

Det er denne mega-fortjenesten som skal lokke selskapene til å satse på vindturbiner både på land og hav. For med en slik avanse vil alt være lønnsomt. Regjeringa lar dem komme hit med maskiner uten heftelser. Dermed tar dem heller ikke ansvar for hverken natur, dyr eller folk.

Gamle sosialdemokrater er nå gått bort, så Støre kan ignorere Finn Lied og andre som tenkte på hjemfallsrett. Men det er kanskje ikke så rart. Høyre-sida har et poeng når de sier at det ikke lar seg gjøre å putte tannkremen tilbake på tuben. Det frie markedet er sluppet løs, og den private eiendomsretten står sterkt her i landet. For regjeringa står kraftselskapenes eiendomsrett sterkere enn samenes bruksrett til å drive reinbeite på Fosen, tross Høyesterettsdommen.

Vindkraft har den ulempen at den er upålitelig. Den produserer ikke når det er vindstille eller storm. Skal industrien bruke denne krafta, må de ha det de kaller ballansekraft for å sikre kontinuerlig produksjon. Det er bare vannkrafta som kan gi stabilitet. Derfor er vårt landskap ønskelig å bruke for vindturbiner. Det er ikke først og fremst vinden som trekker vindturbinene hit, det er vannkrafta.

For å bruke vannkraft som ballansekraft, har vi faktisk ikke nok vannkraft, heller ikke nok potensielle utbyggingsprosjekter. Det skulle være unødige å minne om hva det gjør med

prisen for strøm framover, men det er prisen selskapene spekulerer i. Vanlige husholdninger vil ikke ha råd til å bruke strøm, hverken dag eller natt selv om strømmålerne er aldri så smarte. Det er vårt forbruk som skal være reservekraft for vindkraft-selskapene.

Strøm er vanskelig å lagre. Ved hydrogenproduksjon mister vi 2/3 av energien. Batteri krever metaller som det er mangel på. Vi har ikke bedre måte å lagre elektrisk energi på enn våre vannmagasiner. Om vannmagasinene renner over kan vi produsere aluminiumsbarrer som og har vært en måte å eksportere energi på. Den styringa av kraftforbruket har fungert til samfunnets beste. Argumenter for vindkraft er bare en stor energibløff for å få tak i våre naturressurser.

Jeg tviler på at det lar seg gjøre å pynte på energiloven. Vi er nødt til å ta makta tilbake. Blir den bevegelsen stor, kan vi endre hele samfunnet for å tjene folk, i stedet for å sikre børsens profitt.

Frode Bygdnes, Rødt

Appell holdt på Rødt Vadsø og Motvind sitt arrangement på torget i Vadsø 22.10.2022.

[\(9\) Ja til natur og bærekraftig utvikling, nei til vindkraft! | Facebook](#)

www.polartinget.no